Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2003_Kongresna_3.pdf | DOST. 06/12/25 7.21

UDK 811.163.6'282(497.4 Istra)
Rada Cossutta
Univerza v Trstu

SLOVENSKI DIALEKTOLOŠKI LEKSIKALNI ATLAS KOPRSKE POKRAJINE (SDLA-Kp): TRADICIJA IN INOVACIJA

Prva zamisel o slovenskem lingvističnem atlasu sega v leto 1934, ko je Fran Ramovš zanj izdelal tudi načrt, ugotavljajoč, da je lingvistični atlas neobhodno potrebno sredstvo za študij dialektov in jezika. Kasneje (v poročilih za l. 1945 in 1946) je celo zapisal, da je ena izmed najnujnejših potreb slovenskega jezikoslovja lingvistični atlas, ki bi obsegal vse dialektično izredno razgibano in raznovrstno ozemlje slovenskega jezika. Po njegovi smrti je Tine Logar skušal izpeljati njegov velikopotezni načrt, tako da je za zbiranje gradiva SLA prekolesaril vso Slovenijo. Njegovi lastnoročni zapisi so dolga leta samevali v listkovni kartoteki akademske sobice. Ko mi jih je prvič s ponosom pokazal, sem v njegovem glasu začutila tesnobo človeka, ki se je zavedal preobsežnosti naloge, ki si jo je zastavil. Z navdušenjem je prisluhnil mojemu predlogu, da bi podobno delo izvedla na omejenem ozemlju v maloobmejnem kraškem prostoru. Tako je l. 1987 nastal *Slovenski dialektološki leksikalni atlas Tržaške pokrajine* (SDLA-Ts), prvi zamejski lingvistični atlas, v katerem sem zbrala, zapisala in deloma kartografirala narečno gradivo desetih vasi tržaške okolice. Na pobudo profesorja Franca Crevatina in ob stalnem sodelovanju profesorja Logarja sem v naslednjih letih delo nadaljevala in nedavno dokončala drugo etapo zbiranja istrskoslovenskega narečnega gradiva, ki se danes predstavlja v dveh oblikah: v tradicionalni knjižni izdaji, ki zaobjema poljedelsko in vinogradniško izrazje v slovenski Istri, in v inovativni obliki na zgoščenki, na kateri je vse gradivo *Slovenskega dialektološkega leksikalnega atlasa koprske pokrajine* (SDLA-Kp) kartografirano. Odtod ključni besedi, ki sintetično ponazarjata atlas: tradicija in inovacija.

Nova ali vsaj prirejena je vprašalnica, ki sem jo v prvem delu atlasa prevzela po furlanskem atlasu ASLEF. V tem smislu naj bi bil SDLA-Kp nadaljevanje SDLA-Tsa, ki je bil izpeljan na Krasu s pomočjo iste vprašalnice. Anketa po vprašalnici ASLEF je bila zahtevna in zamudna, ker je tematika vprašanj večinoma zelo specialna, za kar je potrebno veliko razgledanosti eksploratorja in izbranih informantov. Nekatera vprašanja furlanske vprašalnice v anketi za istrskoslovenske govore niso prišla v poštev in sem jih zato izpustila. Vseh vprašanj za slovenske govore je tako ostalo 740, medtem ko jih ima vprašalnica ASLEF 816. V drugem delu atlasa, v katerem obravnavam izključno poljedelsko in vinogradniško terminologijo, sem se oprla na vprašalnico, ki sem jo v ta namen posebej priredila, upoštevajoč vprašalnico ALI (*Atlante Linguistico Italiano*), ASLEF (*Atlante Storico-Linguistico-Etnografico del Friuli-Venezia Giulia*) in SLA *(Slovenski lingvistični atlas*) poleg nekaterih osebnih vprašanj, ki sem jih sama dodala. Italijanski vprašalnici sem prevedla v slovenščino in ju prilagodila istrskoslovenskim kulturnim in gospodarskim razmeram. Vseh vprašanj je 978. Porazdeljena so na različne kmetijske panoge. Pri tem sem posebno pozornost posvetila tudi oljarstvu, ki je značilno za obravnavano ozemlje.

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2003_Kongresna_3.pdf | DOST. 06/12/25 7.21

Terensko delo sem izvedla po tradicionalni dialektološki metodi snemanja gradiva na magnetofonski trak, ki sem ga v naslednji fazi zapisala. Večino fonetskih prepisov v slovenski fonetični transkripciji sem preverjala v sodelovanju s profesorjem Logarjem, ki je tudi določil mrežo krajev (21 v prvem delu atlasa, 10 v drugem delu), enakomerno porazdeljenih po vsem istrskoslovenskem teritoriju, ki je z dialektološkega vidika homogena celota, čeprav ga ločnica Koper–Marezige–Zazid deli na dva govora, rižanskega in šavrinskega, ki je po Logarjevem mnenju rezultat mešanja slovenskih, hrvaških in srbskih narečnih prvin v zvezi z uskoško kolonizacijo Istre. Obema je namreč skupna vrsta enakih pojavov, ki jih je Logar natančno opredelil in ki so značilni za dolenjska in primorska narečja. Oba pa sta istočasno razvila lastne posebnosti, zaradi katerih se med sabo tudi razlikujeta.

Poglavitnega pomena pri terenskem delu je izbira informantov. Zato sem jih v vsaki vasi izbirala zelo skrbno, saj je od njih odvisen ves potek raziskave. Opirala sem se zlasti na starejše ljudi, ki so dragocen vir podatkov, ki so mladim neznani. Zbiranju gradiva, njegovi ureditvi in zapisovanju po vrstnem redu vprašanj sem posvetila precej let. To dolgotrajno delo se je kasneje, z razvojem informatiške tehnike, obrestovalo. Računalniško zapisovanje je vsekakor natančnejše, privedlo pa me je tudi do odločitve, da bi gradivo izdala na zgoščenki, kar je za lingvistične atlase novost. V računalniški obliki so bili vsi začetni seznami besed kartografirani, kar nedvomno dopušča dialektologu nešteto možnosti za glasoslovne, oblikoslovne in leksikalne ugotovitve. Računalniška obdelava gradiva nudi namreč različne možnosti iskanja in preverjanja terminov: npr. iskanje sopomenk in sozvočnic, inačic in izpeljank, semantičnih sklopov, nadpomenk in podpomenk. Z bliskovito hitrostjo so navedeni odgovori v vseh 21 točkah prvega dela oz. 10 točkah drugega dela atlasa, istočasno pa je na karti možno tudi evidentirati odgovor ene same točke, kar je bilo nujno zlasti pri daljših odgovorih. Karte, ki so izključno leksikalne, razkrivajo veliko možnosti za ugotavljanje in utemeljevanje razslojenosti istrskoslovenskega besedja, ki poteka v različnih smereh: a) kot leksikalna diferenciacija narečnega gradiva v razmerju do slovenskega knjižnega jezika; b) kot leksikalna diferenciacija različnih govorov med sabo na osnovi slovanskega leksikalnega fonda v stiku z romanskim in germanskim. Primere, ki jih navajam in ki potrjujejo narečno večplastnost, sem izluščila iz poglavja o ovčereji in kozjereji, ki ju obravnavam v drugem delu atlasa. Ob etimološki razčlembi skušam v njih ugotoviti tokove istrske romanizacije, ki se odraža v šestih plasteh: latinski, furlanski, beneški, istrskoitalijanski, tržaško-italijanski in italijanski.

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2003_Kongresna_3.pdf | DOST. 06/12/25 7.21

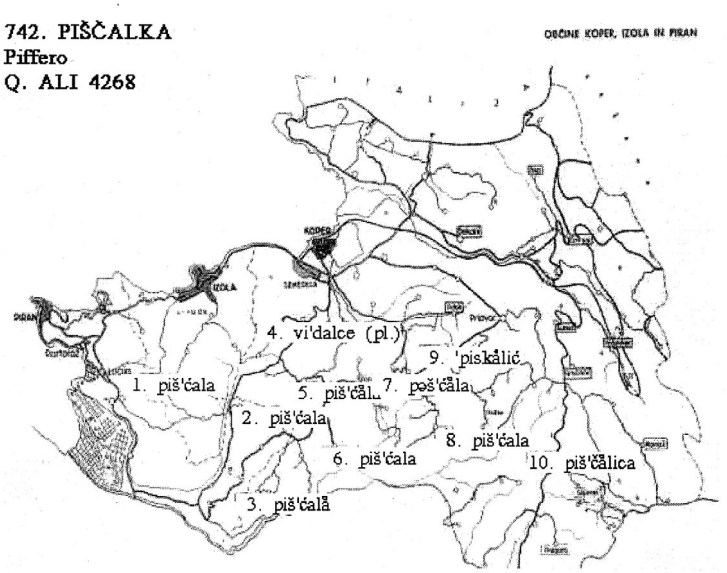

742. Piščalka; piffero; Q. ALI 4268 (gl. karto 742):

Večino istr.slov. območja krije slavizem *piš'ćala/piš'ćålå/piš'ćåla/piš'ćalå* z deminutivnima oblikama *'piskålić* in *piš'ćålica*, le v točki 4 (Gažon) naletimo na romanizem pl. *vi'dalce*, ki ga navaja že Pleteršnik (Plet. II 767) in ki je pravzaprav redek primer latinizma v istr.slov. govorih: iz poznolat. *vitula/vidula* 'instrumentum musicum nostris Vielle et Violon dictum' (Du Cange VIII 361).

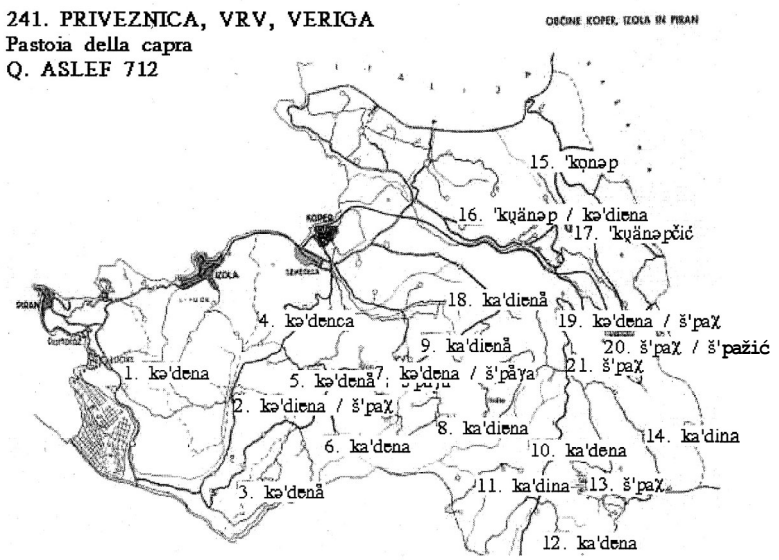

746. Priveznica, vrv, veriga; pastoia della capra; Q. ALI 4272; Q. ASLEF 712 (gl. karto 241):

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2003_Kongresna_3.pdf | DOST. 06/12/25 7.21

Vse istr.slov. območje si delita romanizma: večji del ozemlja namreč krije ben. izposojenka *kə'dena* 'veriga' z raznimi glasoslovnimi inačicami in s pomanjševalko *kə'denca* v točki 4 (Gažon). Izraz, ki je soroden s kraš. *kə'dena* 'priveznica, veriga' (SDLA-Ts 241), je sprejet iz trž.it. in istr.it. *cadena* 'veriga' (GDDT 107; Rosamani 139; Vascotto 65), ki pripada širšemu ben. arealu: prim. istopomensko bizj. *cadena* (Domini 70), mugl. *čadéna/čaténa* (DDM 21), furl. *ciadène* (DESF II 339; NP 121), ben.dalm. *cadèna* (Miotto 39), ben. (tudi beneč.) *caéna/cadéna* (Boerio 113; Durante 63). Tudi istr.slov. sopomenka *š'pax* z inačico *š'påγå/š'påγa*, ki izpričuje pojav metaplazme, je prevzeta iz ben. okolja: prim. trž.it. in istr.it. *spago* (GDDT 656; Cernecca 106; Rosamani 1061; Samani 180; Vascotto 293) / agr. (Cres) *spag* 'vrvica', bizj. *spago* (Domini 459), mugl. *spag* (DDM 158), ben. dalm. *spàgo* (Miotto 196), beneč. *spago* (Boerio 681) oz. knj.it. *spàgo*, srlat. (Benetke 1233) *spagus*, to pa iz poznolat. *spācu(m)* neznanega porekla (DELI 5, 1241).

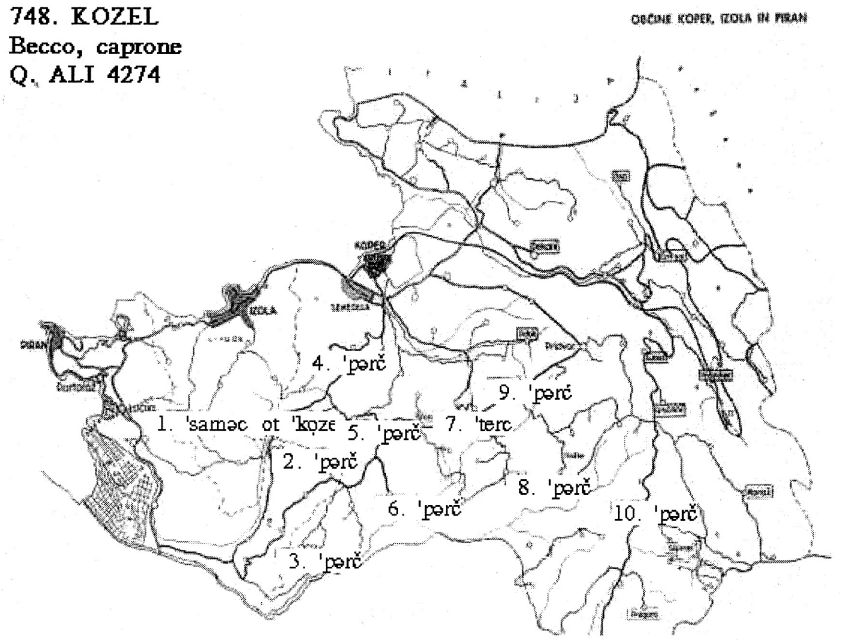

748. Kozel; becco, caprone; Q. ALI 4274 (gl. karto 748):

Narečni izrazi, izpričani v tem primeru, ki sicer izvirajo iz slovanskega leksikalnega fonda, kažejo v istr.slov. okolju razvidno leksikalno diferenciacijo v razmerju do slov. knj. oblike *kozel*. Večinoma je namreč razširjen slavizem *'pərč* 'neskopljen kozel', verjetno sprejet iz hrv. *pȑč* 'kozel, oven'. Iz iste osnove je slov. *pŕčiti se* in *pŕcati se* 'pariti se (o kozah)' (ESSJ III 107). Izoliran je v točki 7 (Pomjan) izraz *'terc*, ki verjetno ni glasoslovna varianta prej navedenega, pač pa se navezuje na glagolski par *tŕčiti/trkati* oz. deverbalno obliko *trk* 'sunek z rogovi' (Snoj 684).

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2003_Kongresna_3.pdf | DOST. 06/12/25 7.21

749. Kozja brada; barba caprina; Q. ALI 4275:

Na istr.slov. območju se slavizem *b'råda*, s fonetičnim refleksom *b'rådå*, prepleta z romanizmom *bər'bin*, ki je ben. izvora: prim. trž.it. in istr.it. *barbin* 'kozja bradica; bradica' (GDDT 56 in 846; Cernecca 20; Rosamani 67; Vascotto 45) in istopomensko bizj., furl., ben. (tudi beneč.) *barbin* (Boerio 63; DESF I 162; Domini 35; Durante 24; NP 38). Zanimiva je tudi romanska izposojenka v točki 2 (Padna) *bər'buc*, ki jo lahko vzporejamo tudi z istopomenskim kraš. *bər'buc* (SDLA-Ts 242) in je prevzeta iz trž.it. in istr.it. (Reka) *barbuz* 'kozja brada; brada' (GDDT 56 in 846; Rosamani 68; Samani 31)/(Koper) *barbus* (Rosamani ibid.), katerima ustreza furl., bizj. *barbùz* (DESF I 164; Domini 35; NP 39), mugl. *barbús* (DDM 10), v pomenu 'brada' pa tudi trev. *barbúss* (Bernardi 113), belun. *barbúz* (Prati EV 11), ben.dalm. *barbùzo* (Miotto 17), ben. *barbússo* (Durante 24), beneč. *barbuzzo* (Boerio 64; Prati ibid.).

754. Čreda; trop; gregge, branco; Q. ALI 4283:

Slavizma *č'rẹda/č'riẹda* in '*ćep/'ćáp*, palatalizirana oblika ustrezne knj.slov. *kup*, ki enakomerno prekrivata celo slovensko Istro, prekinja v točki 6 (Pomjan) romanizem *b'ranko*, ki je sprejet iz istr.it. (Koper) *branco* 'skupina živali' (Semi 239), kateremu ustreza istopomensko furl. *branc* (tudi 'roj čebel') (DESF I 261; NP 71) oz. knj.it. *brànco* (DEI I 589; DELI 1, 163; REW 1271), ki je lahko tudi neposredno izhodišče istr.slov. izposojenke.

764. Bobki; cacherello, sterco delle pecore e delle capre; Q. ALI 4300:

V tem primeru izstopa vitalnost romanizmov, saj so na istr.slov. ozemlju izpričani kar trije: v točki 5 (Šmarje) zasledimo *f'ritlå*, kar je prek trž.it. in istr.it. *fritola* 'cvrtnjak' (GDDT 249 in 919; Rosamani 406; Samani 74; Semi 255; Vascotto 118) prevzeto iz širšega ben. areala: prim. ben.dalm. *fritola* (Miotto 85) in ben. (tudi beneč. in belun.) *fritola* (Boerio 288; Durante 185; Prati EV 69; Tomasi 66). Istr.slov. izraz pl. *bom'bone* ustreza trž.it. in istr.it. *bombon* 'karamela' (GDDT 83 in 856; Rosamani 103; Samani 35; Vascotto 55), prim. tudi istopomensko furl. *bombòn/bonbòn* (DESF I 243; NP 64), bizj. *bonbon* (Domini 55), ben.dalm. *bombòn* (Miotto 28), ben. (tudi trev.) *bonbón* (Bernardi 115; Durante 45), beneč. *bombòn* (Boerio 89) oz. knj.it. *bonbon/bombóne*. Zadnji vir je frc. *bon bon*, ki je otroška reduplikacija besede *bon* 'dober' (DEI I 557; DELI 1, 154). Romanizem pl. *kon'fẹte*, ki ga lahko vzporejamo tudi s kraš. pl. *kon'feti/kon'fiete* (SDLA-Ts 481), je v istr.slov. okolju razširjen zlasti v prvotnem pomenu 'pečena koruzna zrna', kar ustreza istopomenskemu trž.it. in istr.it. pl. *confeti*, prim. tudi beneč. *confèto* (Boerio 188) in furl. *confèt* (DESF II 465; NP 179). Zadnji vir, s katerim se navedeni izrazi ujemajo v prvotnem pomenu, je knj.it. *confètto* 'sladkorček; majhna slaščica iz pečenega sladkorja, ki jo navadno ponujajo ob krstih, birmah in porokah' (DEI III 1056).

765. Abranek; caccole delle pecore; Q. ALI 4301; Q. ASLEF 723 (gl. karto 252):

Medtem ko severni del slovenske Istre homogeno krije slavizem pl. *'bopki* z različnimi fonetičnimi refleksi, sta v južnem delu zastopana dva romanizma: v točki 8 (Boršt) že prej navedeni pl. *kon'fete* (gl. vpr. 764) in v točki 6 (Koštabona) pl. *'måndole* prvotno 'mandelj, mandeljnovec', kar je sprejeto iz trž.it. in istr.it. *mandola* 'mandelj' (GDDT 353 in 955; Rosamani 580 d.; Samani 100; Semi 266: Vascotto 164), ki je splošno razširjeno

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2003_Kongresna_3.pdf | DOST. 06/12/25 7.21

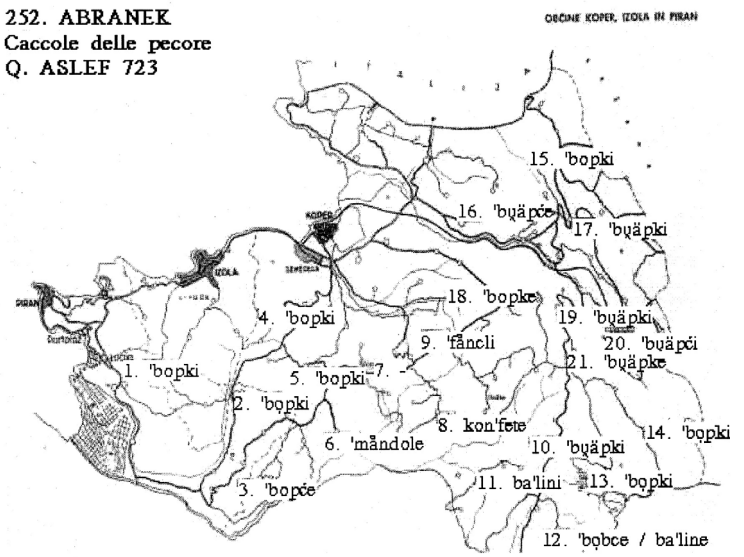

na ben. območju: prim. istopomensko ben. (tudi beneč.), ben.dalm., belun. *màndola* (Boerio 391; Durante 278: Miotto 112; Tomasi 115). Sporadičen, omejen na točko 9 (Marezige), je germanizem pl. *fåncli*, soroden v svojem prvotnem pomenu s kraš. *fancu* 'cvrtje' (SDLA-Ts 103) in slov. *fáncelj* (Plet. I 198). Izhodišče je srvn. *phan-zëlte* 'id.' oz. bav.avstr. *Pfänzlein* (ESSJ I 127; Striedter-Temps 114).

771. Ovčja volna; lana, vello; Q. ALI 4309 (gl. karto 771):

Polovico istr.slov. ozemlja krije slavizem *'voṵna/'vunå*, ki je na skrajnem jugu (Trebeše) izpričan z aferezo začetnega **v-** (*'una*), medtem ko drugo polovico slov. Istre

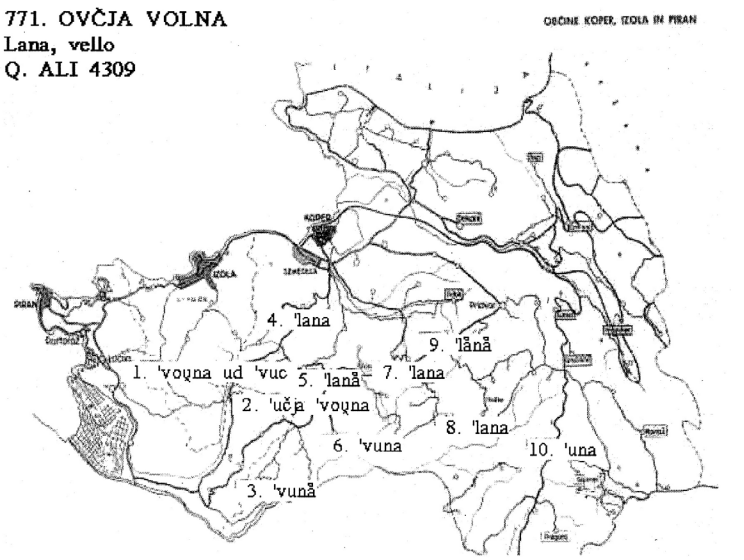

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2003_Kongresna_3.pdf | DOST. 06/12/25 7.21

zastopa romanizem *'lana/ 'låna/'lånå*, ki je prek trž.it. in istr.it. *lana* 'volna' (GDDT 320; Cernecca 57; Dalla Zonca 175; Rosamani 524), prim. tudi istopomensko furl. *làne* (NP 500), ben. (tudi beneč. in belun.) *lana* (Boerio 359; Durante 253; Tomasi 107), izposojen iz knj.it. *làna*.

Ko je bila zgoščenka že gotova (manjkale so le zadnje tehnične izboljšave), me je zamikala tudi knjižna izdaja atlasa, ki naj bi zadovoljila tudi tiste bralce, in verjetno jih ni malo, ki neradi segajo po računalniških pripomočkih. Tako sem izkoristila ugodno priložnost, ki mi jo je ponudilo Znanstveno-raziskovalno središče v Kopru, in drugi del atlasa pravkar izdala v Knjižnici Annales 26 z naslovom *Poljedelsko in vinogradniško izrazje v slovenski Istri*, ki prinaša poleg obsežne vprašalnice odgovore na 978 vprašanj v tradicionalni obliki seznamov besed in temeljito etimološko študijo *Romanski vplivi v govorih slovenske Istre*, s katero sem na XII. mednarodnem slavističnem kongresu v Krakovu predstavila različne plasti istrskoslovenske romanizacije. Tako se tradicija in inovacija v mojem delu prepletata in dopolnjujeta. Zavedam se, da dolgujem veliko zlasti informatiški tehniki, da sem lahko izpeljala tako zahtevni načrt, toda priznati moram, da je moje zadoščenje še večje, ko lahko danes tudi preprost Istran seže po moji knjigi in z zadovoljstvom odkriva, da se istrska sončnica ne odraža samo na platnici, ampak tudi v vseh narečnih variantah na notranjih straneh knjige.

Krajšave

agr.	agrarno
ALI	Atlante Linguistico Italiano
bav. avstr.	bavarsko avstrijsko
belun.	belunsko
ben.	beneško
ben.dalm.	beneško dalmatinsko
beneč.	benečansko
bizj.	bizjaško
frc.	francosko
furl.	furlansko
gl.	glej
hrv.	hrvaško
ibid.	ibidem
id.	idem
it.	italijansko
istr.it.	istrskoitalijansko
istr.slov.	istrskoslovensko
knj.it.	knjižno italijansko
kraš.	kraško
lat.	latinsko
mugl.	muglizansko
pl.	plural

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2003_Kongresna_3.pdf | DOST. 06/12/25 7.21

poznolat.	poznolatinsko
Q.	Questionario (vprašalnica)
slov.	slovensko
srlat.	srednjelatinsko
srvn.	srednjevisokonemško
terg.	tergestinsko
trev.	treviško
trž.it.	tržaškoitalijansko

Literatura

U. BERNARDI, 1981: *Abecedario dei villani*. Treviso.
G. BOERIO, 1856: *Dizionario del dialetto veneziano*, II ediz. Venezia.
D. CERNECCA, 1986: *Dizionario del dialetto di Valle d'Istria* (=Bale), Trieste.
G. A. DALLA ZONCA, 1978: *Vocabolario dignanese-italiano*. Trieste.
DDM = D. ZUDINI-P. P. DORSI, 1981: *Dizionario del dialetto muglisano*. Udine.
DEI = C. BATTISTI-G. ALESSIO,1950–57: *Dizionario etimologico italiano*. Firenze.
DELI = M. CORTELAZZO-P. ZOLLI, 1979–1988: *Dizionario etimologico della lingua italiana*, 1–5 (A–Z). Bologna.
DESF = G. B. PELLEGRINI-M. CORTELAZZO-A. ZAMBONI, 1984–: *Dizionario etimologico storico friulano*, I (A–Ca), II (Ce–Ezzitâ). Udine.
S. DOMINI-A. FULIZIO-A. MINIUSSI-G. VITTORI, 1985: *Vocabolario fraseologico del dialetto 'bisiàc'*. Bologna.
Du Cange = *Glossarium mediae et infimae latinitatis*, 1883–1887. Cond. a. C. Du Cange, Paris; Neudruck, Graz 1954.
D. DURANTE-GF. TURATO, 1975: *Dizionario etimologico veneto-italiano*. Padova.
ESSJ = F. BEZLAJ, 1976–1982–1995: *Etimološki slovar slovenskega jezika,* I (A–J), II (K–O), III (P–S). Ljubljana.
GDDT = M. DORIA-C. NOLIANI, 1987: *Grande dizionario del dialetto triestino*. Trieste.
L. MIOTTO, 1991: *Vocabolario del dialetto veneto-dalmata*, II edizione riveduta e ampliata. Trieste.
NP = G. A. PIRONA- E. CARLETTI-G. B. CORGNALI,1935: *Il nuovo Pirona, Vocabolario friulano.* Udine 1977, ponatis originalne izdaje 1935.
Plet. = M. PLETERŠNIK, 1894–1895: *Slovensko-nemški slovar*, I–II. Ljubljana.
Prati EV = A. PRATI, 1968: *Etimologie venete*. Venezia-Roma.
REW = W. MEYER-LÜBKE, 1935: *Romanisches Etimologisches Wörterbuch*, III. izd. Heildelberg.
E. ROSAMANI, 1958: *Vocabolario giuliano*. Bologna; Trieste 1990 (I. ponatis).
S. SAMANI, 1980: *Dizionario del dialetto fiumano*, II. izd. Venezia.
SDLA-Ts = R. COSSUTTA, 1987: *Slovenski dialektološki leksikalni atlas Tržaške pokrajine*, Trst.
F. SEMI, 1983: *El parlar s'ceto e neto de Capodistria* (testi antichi e moderni, glossario, itinerario grafico, documentazione fotografica). Venezia.
M. SNOJ, 1997: *Slovenski etimološki slovar*. Ljubljana.
H. STRIEDTER-TEMPS, 1963: *Deutsche Lehnwörter im Slovenischen*. Berlin.
G. TOMASI, 1983: *Dizionario del bellunese arcaico* (pravzprav slovar agr. belun. dialekta iz kraja Revine). Belluno.
A. VASCOTTO, 1987: *Voci della parlata isolana nella prima metà di questo secolo*. Imola.

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2003_Kongresna_3.pdf | DOST. 06/12/25 7.21

Riassunto

Il presente saggio vuole evidenziare le varie tappe della stesura dell'*Atlante lessicale delle parlate slovene del Capodistriano* (SDLA-Kp) partendo dall'idea iniziale del prof. Logar sino ad arrivare alla realizzazione odierna dell'opera che si presenta in duplice veste: sotto forma cartacea, quale pubblicazione che attualmente raggruppa la terminologia agricola e viticola dell'Istria slovena (R. Cossutta, *Poljedelsko in vinogradniško izrazje v slovenski Istri*, Knjižnica Annales 26, Capodistria 2002), raccolta in dieci punti d'inchiesta, e la trattazione scientifica dei romanismi in essa attestati, nonché in veste informatica quale atlante su CD-rom in cui tutto il materiale dialettale istriano sloveno è stato cartografato (F. Crevatin-R. Cossutta, *Slovenski dialektološki leksikalni atlas koprske pokrajine (SDLA-Kp)*, Trieste 2003). Da qui le parole chiave che sintetizzano l'opera: tradizione e innovazione.

L'idea di redigere un atlante linguistico sloveno, che già il Ramovš riteneva uno strumento necessario per lo studio dei dialetti e della lingua, risale a più di sessanta anni fa. Fu proprio il Ramovš, e dopo di lui Logar, a sentire l'esigenza di raccogliere il materiale dialettale sloveno. L'autrice del saggio, su proposta di Tine Logar e con la collaborazione di Franco Crevatin, ha sviluppato un progetto analogo per l'Istria slovena, una regione complessa e finora un po' trascurata dal punto di vista dialettologico. E' sorto così lo SDLA-Kp.

Il questionario, di cui la redattrice si è servita nella stesura della prima parte dell'opera, è quello tradizionale dell'ASLEF, poiché l'atlante vuole ricollegarsi allo SDLA-Ts (*Slovenski dialektološki leksikalni atlas Tržaške pokrajine,* Trieste 1987) realizzato, con l'ausilio dello stesso questionario, alcuni anni fa. La seconda parte dell'opera, riguardante la terminologia agricola, è basata su un questionario specifico sloveno-italiano, che l'autrice ha compilato appositamente, adattandolo alle condizioni culturali, economiche e sociali dell'Istria e con l'aggiunta di domande personali, quale sintesi del Questionario dell'ALI (*Atlante Linguistico Italiano)*, dell'ASLEF (*Atlante Storico-Linguistico-Etnografico del Friuli-Venezia Giulia)* e dello SLA (*Atlante Linguistico Sloveno*). La rete dei punti inquisiti, 21 per l'esattezza, è di gran lunga maggiore rispetto allo SDLA-Ts e copre uniformemente l'Istria slovena. La raccolta del materiale si è svolta in modo tradizionale seguendo il metodo di registrazione e successiva trascrizione fonetica dei dati raccolti. Tradizionale è anche la grafia adottata, cioè quella fonetica slovena usata comunemente nelle opere di dialettologia slovena.

La novità dello SDLA-Kp rispetto allo SDLA-Ts è il fatto che, grazie alla veste informatizzata dell'atlante, tutte le risposte ad ogni singola domanda del questionario sono cartografate in modo da offrire al dialettologo innumerevoli possibilità di ricerca dei termini e delle loro molteplici varianti fonetiche, morfologiche e semantiche. Le carte, prettamente lessicali, offrono lo spunto per lo studio approfondito della stratificazione del materiale dialettale sloveno (cfr. R. Cossutta, *Romanski vplivi v govorih slovenske Istre*, SR 46*)* e della sua differenziazione lessicale che abbraccia sia quella tipica, rispetto allo sloveno standard e alle parlate slovene limitrofe, ma anche quella, ancora più frequente, dovuta all'assunzione di prestiti romanzi e germanici. L'autrice del saggio ha cercato di delineare tutti questi fenomeni sulla base di esempi tratti dal capitolo riguardante l'allevamento degli ovini nell'Istria slovena.

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2003_Kongresna_3.pdf | DOST. 06/12/25 7.21